

СИЛАБУС
освітньої компоненти
«Міжнародно-правові стандарти медіації (посередництва)»
2025-2026 навчальний рік

Освітня програма: «Поствоєнна соціально-психологічна реабілітація».

Сертифікатна програма: «Соціальна медіація».

Спеціальність: 231 Соціальна робота.

Галузь знань: 23 Соціальна робота.

Рівень вищої освіти: другий (магістерський).

Викладач	Тургенева Анастасія Олександрівна, к. пед. н., доцент кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти Борисенко Наталія Олександрівна, асистент кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти
Посилання на сайт	https://bdpu.org.ua/faculties/fdsso/structure-fdsso/kaf-social-pedagogy/composition-kaf-social-pedagogy/turgeneva/ https://bdpu.org.ua/teachers/borysenko-nataliya-oleksandrivna/
Контактний телефон	
Е-mail викладача	turgeneva.an@gmail.com Borisenkon148@ukr.net
Графік консультацій	Вівторок: 12.00-14.00

Обсяг курсу на поточний навчальний рік

Форма навчання	Кількість кредитів/годин	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота	Звітність
денна	5/150	10	20	120	залік

Семестр: III семестр.

Мова навчання: українська.

Ключові слова: медіація, медіатор, альтернативні способи вирішення конфлікту, переговори, арбітраж, фасилітація.

Мета курсу: формування у здобувачів вищої освіти зі спеціальності 231 Соціальна робота медіативної компетенції, знань про міжнародно-правові стандарти медіації (посередництва) в контексті вирішення конфліктів за допомогою альтернативних способів їх вирішення та можливості їх застосування у своїй професійній діяльності.

Предмет курсу: види та особливості застосування альтернативних способів вирішення конфліктів та їх нормативне регулювання.

Компетентності та програмні результати навчання:

Програмні компетентності:

К-2 Здатність самостійно визначати методику проведення медіації за умови дотримання вимог міжнародного та державного законодавства про медіацію, правил проведення медіації та етики медіатора.

К-3 Навички протидії дискримінації за статевими, віковими, етнічними, культурними ознаками, віросповіданням, ознаками відсутності/ наявності інвалідності тощо.

К-5 Здатність здійснювати професійну діяльність на основі правосвідомості, правового мислення і правової культури.

Результати навчання:

ПРН-2 Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми державного та міжнародного законодавства, етичні принципи галузі та загальнолюдські цінності.

ПРН-3 Усвідомлювати соціальні передумови толерантного ставлення до особистості, нетерпимості та псевдотолерантності у соціумі, вживати ефективних заходів щодо протидії дискримінації.

ПРН-5 Проявляти інтерес до удосконалення загального спілкування, визначити своє місце у правовому полі, а також розвинути правопізнання.

Зміст курсу:

Тема 1. Поняття та підходи до альтернативного розв'язання конфліктів у різних сферах життєдіяльності як спосіб захисту прав, свобод та інтересів.

Альтернативні способи вирішення спорів (ARD): поняття, значення та місце в механізмі захисту прав та інтересів осіб. Становлення та розвиток інститутів альтернативних способів вирішення спорів. Виникнення та розвиток української моделі альтернативних способів вирішення спорів. Принципи та підходи до вирішення конфліктів та спорів. Способи та методи вирішення конфлікту: критерії вибору. Класифікація способів ABC та сфера їхнього застосування.

Тема 2. Міжнародні стандарти у сфері альтернативного вирішення конфліктів.

Розвиток посередництва як сфери професійної діяльності у світовому досвіді: історичний аспект. Поняття, значення та види посередництва як способу альтернативного вирішення спору. Фасилітація як вид посередництва. Консиліація як вид посередництва. Медіація як вид посередництва.

Тема 3. Загальні законодавчі положення про переговори і медіацію (посередництво).

Історія розвитку інституту медіації. Міжнародні стандарти медіації: роль та документи ООН та її спеціальних підрозділів. Європейські стандарти медіації: документи Ради Європи. Етичні засади медіації: Європейський кодекс поведінки для медіаторів.

Тема 4. Медіація в зарубіжних країнах.

Медіація у Сполучених Штатах Америки. Медіація у Великобританії. Спільні та відмінні риси у законодавстві та процедурі. Медіація в Німеччині. Медіація в Австрії. Медіація в Італії. Медіація у Франції. Спільні та відмінні риси у законодавстві та процедурі.

Тема 5. Правові аспекти регулювання медіації в Україні.

Становлення та розвиток медіації в незалежній Україні. Законодавство, що регулює стандарти медіації (посередництва) в Україні: ЗУ «Про медіацію», Державний стандарт соціальної послуги посередництва, Державний стандарт соціальної послуги медіації, Кодекс професійної етики медіатора (Національна асоціація медіаторів України), Кодекс етики медіатора (Український центр медіації). Правовий статус медіатора в Україні та світі.

Методи навчання: словесні (пояснення, розповідь, лекція, семінари бесіда (вступна, бесіда-повторення); наочні (ілюстрування за допомогою електронного опорного конспекту); практичні: (вправи, моделювання життєвих ситуацій, інтерв'ю, проєктування); методи стимулювання навчальної діяльності (метод навчальної дискусії, метод опори на життєвий досвід здобувачів, створення ситуацій пізнавальної новизни); методи контролю і самоконтролю (метод усного контролю, метод письмового контролю, метод тестового контролю).

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): навчальний курс складається з лекційних, семінарських занять, самостійної та індивідуально-дослідної роботи.

Заохочується висловлювання власної точки зору, творчий підхід до виконання передбачених програмою курсу завдань. Обов'язковим є дотримання принципів академічної доброчесності.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і

можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної освітньої (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Виявлення ознак академічної доброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Списування під час контрольних та самостійних робіт, екзамену заборонені (зокрема, з використанням мобільних девайсів). Жодні форми порушення академічної доброчесності та неправомірного використання технологій штучного інтелекту (ШІ) не толеруються; підтримка створення освітньо-наукового середовища, побудованого на прозорості, доброчесності та високих стандартах наукової етики.

Інструменти штучного інтелекту, такі як ChatGPT, Grammarly, Claude, Gemini та інші подібні платформи, можуть бути використані здобувачами освіти для підтримки самостійної та індивідуально-дослідної роботи. Це включає написання чернеток, перевірку граматики, генерацію ідей або обробку даних тощо. Використання має бути етичним і усвідомленим та не замінює особистий аналіз і висновки здобувача.

Суттєве використання ШІ підлягає обов'язковому розкриттю у письмовій/проектній роботі відповідно до політик БДПУ (Політика БДПУ щодо ШІ в дослідженнях; Рекомендації GAIDeT; Положення про використання ШІ в освітньому процесі). Розкриття подається у вигляді декларації в тексті роботи. Недекларування вважається порушенням академічної доброчесності. Розміщення декларації здійснюється перед «Списком використаних джерел» або наприкінці роботи, якщо список джерел не передбачено.

У декларації стисло зазначаються: (1) інструмент(и), версія(ї) та дати використання; (2) делеговані завдання за таксономією GAIDeT і рівень людського нагляду; (3) підтвердження повної відповідальності автора(ів) за зміст і те, що ШІ не є (співавтором); (4) дотримання етики та безпеки даних (не передавати персональні/чутливі дані; результати ШІ перевіряти критично).

Як згенерувати декларацію (коротка інструкція):

1. Перейдіть до GAIDeT Declaration Generator:

UA <https://panbibliotekar.github.io/gaidet-declaration/index-uk.html>

GB <https://panbibliotekar.github.io/gaidet-declaration/>

2. Вкажіть ПІБ автора(ів).

3. Оберіть інструмент(и) ГШІ, зазначте версію(ї) та дати використання.

4. Позначте делеговані завдання зі списку таксономії GAIDeT та, за потреби, додайте короткий коментар.

5. Натисніть «Згенерувати» і вставте сформований текст у розділ «Декларація використання генеративного ШІ (GAIDeT)» вашої роботи (або на останній слайд презентації під час захисту).

Приклад тексту декларації. *Автори декларують використання генеративного ШІ в процесі дослідження та написання. Згідно з таксономією GAIDeT (2025), такі завдання були делеговані інструментам GAI під повним людським наглядом: [перелік того, що делегувалось ШІ]. Використаний інструмент GAI: [назва програми ШІ, яка використовувалась]. Відповідальність за остаточний варіант рукопису повністю лежить на авторах. Інструменти GAI не вказані як автори та не несуть відповідальності за кінцеві результати. Декларацію подав(ла): [прізвище та ім'я].*

В умовах дистанційного навчання лекційні, семінарські заняття проводитимуться в онлайн-режимі у визначений розкладом час. Самостійні та індивідуально-дослідні роботи надсилаються на оцінювання через систему Moodle у визначений політикою курсу термін. Консультації здобувачів проводитимуться згідно визначеного вище графіку.

За умови оповіщення про повітряну тривогу, здобувач має право вийти з пари за попередженням викладача. Пропущену пару необхідно опрацювати асинхронно.

Визнання результатів навчання, отриманих здобувачами вищої освіти у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, контрольній роботі тощо, які передбачені програмою (силабусом) освітнього компонента.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: технічне (ноутбук, мультимедійне обладнання); програмне (Microsoft Office (Power Point, Word), Zoom, Moodle, репозитарій); наочність (мультимедійні презентації, навчальні фільми).

Система оцінювання та вимоги:

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточний контроль					Залік	Сума
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	50	100
50	50	50	50	50		

Система нарахування рейтингових балів (поточний контроль¹)

№	Вид робіт за темами	Бали рейтингу (денна форма)	Бали рейтингу (заочна форма)
Тема 1			
1.1.	Відповідь на семінарському занятті	0 – 10	
1.2.	Доповнення на семінарському занятті	0 – 2	
1.3.	Виконання самостійної роботи до теми 1	0 – 10	
1.4.	Виконання ІНДЗ до теми 1	0 – 30	
Максимум за тему 1		50 балів	
Тема 2			
2.1.	Відповідь на семінарському занятті	0 – 10	
2.2.	Доповнення на семінарському занятті	0 – 2	
2.3.	Виконання самостійної роботи до теми 2	0 – 10	
2.4.	Виконання ІНДЗ до теми 2	0 – 30	
Максимум за тему 2		50 балів	
Тема 3			
3.1.	Відповідь на семінарському занятті	0 – 10	
3.2.	Доповнення на семінарському занятті	0 – 2	
3.3.	Виконання самостійної роботи до теми 3	0 – 10	
3.4.	Виконання ІНДЗ до теми 3	0 – 30	
Максимум за тему 3		50 балів	
Тема 4			
4.1.	Відповідь на семінарському занятті	0 – 10	
4.2.	Доповнення на семінарському занятті	0 – 2	
4.3.	Виконання самостійної роботи до теми 4	0 – 10	
4.4.	Виконання ІНДЗ до теми 4	0 – 30	
Максимум за тему 4		50 балів	
Тема 5			
5.1.	Відповідь на семінарському занятті	0 – 10	
5.2.	Доповнення на семінарському занятті	0 – 2	
5.3.	Виконання самостійної роботи до теми 5	0 – 10	
5.4.	Виконання ІНДЗ до теми 5	0 – 30	
Максимум за тему 5		50 балів	

¹ Детальний розподіл балів та критерії оцінювання до кожного виду робіт представлено у «Системі оцінювання» та розміщений на електронній платформі підтримки навчання Moodle БДПУ

Поточний контроль здійснюється за результатами усіх виконаних завдань, передбачених планами семінарських, самостійних, індивідуальних робіт тощо.

Нарахування рейтингових балів здійснюється відповідно до критеріїв оцінювання (не пізніше ніж за тиждень після проведення семінарського заняття), систематизованих для кожного з видів робіт та представлено на електронній навчальній платформі Moodle БДПУ.

Підсумковий контроль

Підсумковий контроль здійснюється в усній формі (відповіді на перелік запропонованих питань). Загальна кількість балів за вивчений курс обчислюється таким чином: підраховується кількість балів, набраних під час поточного контролю за всіма заліковими кредитами, та ділиться на загальну кількість кредитів (визначається середній арифметичний бал). Потім до отриманого показника додаються бали, набрані під час заліку.

Підсумкова кількість балів визначається за формулою:

$$m = \frac{3K_1 + 3K_2 + 3K_3 + 3K_4}{n} + 50 = 100$$

де m – кількість набраних балів за вивчений курс;
 n – кількість залікових кредитів;
50 балів – залік.

Шкала оцінювання: внутрішня університетська шкала

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Список рекомендованих джерел:

1. United Nations Convention on International Settlement Agreements Resulting from Mediation. URL : https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXII-4&chapter=22&clang=_en
2. Альтернативні способи вирішення спорів : навч. посіб. / М. Я. Білак, Ю. Д. Притика, О. М. Спектор, М. М. Хоменко ; за заг. ред. Ю. Д. Притики. Харків : Право, 2019. 264 с.
3. Альтернативні способи вирішення цивільних спорів за законодавством України : навчальний посібник / Верба-Сидор О. Б., Воробель У. Б., Грабар Н. М., Дутко А. О., Юркевич Ю. М.; за ред. канд. юрид. наук, доц. О. Б. Верби-Сидор. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 416 с.
4. Бондарчук Н. В., Мамчур С. М. Медіація та фасилітація як позасудові засоби вирішення спорів: поняття та відмінність. *Часопис Київського університету права*. 2018. № 2. С. 145-150.
5. Водоп'ян Т. В. До питання історії розвитку медіації в Україні. *Приватне право і підприємництво*. 2020. Вип. 20. С. 45–48.
6. Вступ до альтернативного вирішення спорів : навч. посіб. / Г. В. Анікіна, Ю. В. Білоусов, Н. Л. Бондаренко-Зелінська [та ін.] ; під ред. У. Хелльманна, Н. Л. Бондаренко-Зелінської. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2017. 234 с.
7. Гаро Г. О., Спектор О. М. Мирне вирішення сімейних спорів : методичні рекомендації. Х. : Фактор, 2019. 80 с.
8. Голубева Н., Сулейманова С., Бут І., Полуніна О. Альтернативне вирішення цивільно-правових спорів : навч.-метод. посіб. [Електронне видання] / Нац. ун-т «Одес. юрид. академія». Одеса : Фенікс, 2023. 134 с.

9. Державний стандарт соціальної послуги медіації. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1160-24#n4>
10. Державний стандарт соціальної послуги посередництва. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1159-24#Text>
11. Європейський кодекс поведення для медиаторів. URL: http://www.bassistov.org/code_of_conduct.htm.
12. Кодекс етики медіатора. Український центр медіації : веб-сайт URL: <https://ukrmediation.com.ua/ua/pro-tsentr/kodeks-etyky-mediatora/2-kodeks-etyky-mediatora>
13. Кодекс професійної етики медіатора. Національна асоціація медиаторів України : веб-сайт URL: <http://namu.com.ua/ua/info/mediators/nseyenf-yekhyuny-pyeeekakhsua/>
14. Неюрисдикційні форми захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання : монографія / Н. В. Ільків, М. С. Долинська та ін.; за заг. ред. д. ю. н. М. С. Долинської. Львів : ТОВ «Галицька видавнича спілка», 2020. 174 с.
15. Подковенко, Т. Медіація як спосіб альтернативного розв'язання конфліктів : генеза та інституційні засади. *Актуальні проблеми правознавства*. 2017. Вип. 1. С. 17-21.
16. Про медіацію : Закон України від 16.11.2021 р. № 1875-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>
17. Про соціальні послуги : Закон України від 16.06.2025 р. № 2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>
18. Про третейські суди : Закон України від 15.12.2021 р. № 1701-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1701-15#Text>
19. Прушак В. Є. Історичний аспект розвитку альтернативних способів вирішення спорів. *Часопис цивілістики* : наук.-практ. журн. / редкол.: С. В. Ківалов (голов. ред.), Є. О. Харитонов (заст. голов. ред.), К. Г. Некіт (відп. секр.) [та ін.]. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2019. Вип. 34. С. 90-95.
20. Цюрупа М. В. Основи конфліктології та теорії переговорів. URL : [file:///C:/Users/%D0%9D%D0%B0%D1%82%D0%B0%D0%BB%D1%8F/ Downloads/07.pdf](file:///C:/Users/%D0%9D%D0%B0%D1%82%D0%B0%D0%BB%D1%8F/Downloads/07.pdf)
21. Шеремет А. М. Досвід зарубіжних країн щодо впровадження медіації та можливість його застосування в Україні. *Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право»*. 2019. № 2 (20) С. 2. URL : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2019/n2/19samzvu.pdf>.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека БДПУ <https://library.bdpu.org.ua/>
2. Сайт БДПУ <https://bdpu.org.ua/>
3. Електронна підтримка навчання Modle БДПУ <https://edu.bdpu.org/login/index.php>